

6. Криміналістика: підручник / К.О. Чаплинський, О.В. Лускатов, І.В. Пиріг, В.М. Плетенець, Ю.А. Чаплинська. 2-е вид, перероб. і доп. Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
7. Криміналістика : підручник / Р.І. Благута, О.М. Дуфенюк та ін. Львів : ЛьВДУВС. 2016. 946 с.
8. Маркус В.О. Криміналістика : навч. посіб. Київ : Кондор, 2007. 558 с.
9. Логінова В.В. Методика розслідування заподіяння тілесних ушкоджень: метод. реком. Херсон : ХЮІ ХНУВС, 2011. 62 с.
10. Про судову експертизу: Закон від 25 лютого 1994 р. № 4038-ХІІ. Верховна Рада України. URL: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/tu/4038-12/ed20170803.
11. Логінова В.В. Проблемні питання використання спеціальних знань при розслідуванні тілесних ушкоджень. Криміналістика у протидії злочинності : тези доп. наук.-практ. конф. (Київ, 16 жовт. 2009 р.). Київ : «Хай-Тек Прес» 2009. С. 390–393.
12. Експертизи у судовій практиці : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. В.Г. Гончаренка. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Юринком Інтер, 2010. 400 с.
13. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посіб. / В.П. Бахін, В.К. Весельський, В.С. Кузьмічов та ін. / за заг. ред. проф. О.М. Джужі. Київ, 2010. 516 с.
14. Черноус Ю.М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : монографія. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 492 с.
15. Семенов В.В. Спеціальні знання в розслідуванні злочинів (зміст, організація використання) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2006. 205 с.
16. Алексєєв О.О., Весельський В.К., Пяковський В.В. Розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та доповн. Київ : Центр учб. літ., 2014. 320 с.

УДК 343.58

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.1-1.38>

СИНОВЕРСЬКА Т.І.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗСЛІДУВАННЯ ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ У ВІТЧИЗНЯНУ ПРАКТИКУ

У статті досліджено міжнародний досвід розслідування жорстокого поводження з тваринами. Розглянуто механізм реєстрації та мікрочіпування домашніх тварин у Сполучених Штатах Америки. Подано пропозиції щодо запровадження такої процедури в Україні. Проаналізовано взаємодію правоохоронних органів із зоозахисними організаціями під час проведення розслідування. Виокремлено повноваження, якими наділені громадські організації захисту тварин в Сполучених Штатах Америки, Великобританії та Австралії під час розслідування випадків жорстокого поводження з тваринами. Аргументовано необхідність створення єдиної системи взаємодії органів Національної поліції України із громадськими об'єднаннями в сфері захисту тварин від жорстокого поводження. Сформовано напрями запровадження міжнародного досвіду розслідування жорстокого поводження з тваринами до вітчизняної практики. Наголошено, що організація єдиної системи взаємодії поліції із такими громадськими об'єднаннями значною мірою сприятиме розслідуванню випадків жорстокого поводження з тваринами та запобіганню і попередженню їх в майбутньому. З'ясовано, що такий реєстр повинен містити дані про породу та вік тварини, загальні відомості про стан здоров'я тварини на момент реєстрації та короткі анкетні дані та місце проживання власника. Вказані відомості надалі можуть бути витребувані правоохоронними органами під час розслідування жорстокого поводження з тваринами. Зроблено висновок, що для вдосконалення

© СИНОВЕРСЬКА Т.І. – ад'юнкт кафедри криміналістики та судової медицини (Національна академія внутрішніх справ)

методики розслідування жорстокого поводження з тваринами необхідно розробити дієву систему взаємодії правоохоронних органів із громадськими об'єднаннями та зоозахисними організаціями, запровадити обов'язок кожного власника домашньої тварини реєструвати його в місцевому органі влади.

Ключові слова: жорстоке поводження з тваринами, міжнародний досвід, розслідування жорстокого поводження з тваринами, зоозахисні організації, реєстрація домашніх тварин, мікрочипування.

The article investigates the international experience of the investigation of ill-treatment of animals. The mechanism for registration and microchipping of domestic animals in the United States of America is considered. Proposals on the introduction of this procedure in Ukraine are submitted. The interaction of law enforcement bodies with zoo-protective organizations during the investigation was analyzed. The mandate given to public animal protection organizations in the United States, the United Kingdom and Australia has been identified during the investigation of cases of ill-treatment of animals. The necessity of creating a unified system of interaction between the bodies of the National Police of Ukraine and NGOs in the field of protection of animals against ill-treatment is substantiated. Directions of introduction of international experience of investigation of ill-treatment of animals to domestic practice have been formed. It is stressed that the organization of a unified system of police interaction with such public associations will greatly contribute to the investigation of cases of ill-treatment and prevention and prevention of animals in the future. It has been found that this register should contain information about the breed and the age of the animal, general information about the animal health status at the time of registration, and brief personal data and place of residence of the owner. The specified information may subsequently be requested by law enforcement authorities in the course of an investigation into ill-treatment of animals. It is concluded that in order to improve the methodology for investigating ill-treatment, it is necessary to develop an effective system of interaction between law enforcement bodies and public associations and zoo-protective organizations, to introduce the obligation of each owner of a domestic animal to register it with a local authority.

Key words: ill-treatment of animals, international experience, investigation of ill-treatment of animals, zoo-protection organizations, registration of domestic animals, microchipping.

Вступ. Сьогодні досить гострою є проблема розслідування жорстокого поводження з тваринами. Випадки жорстокості по відношенню до тварин завдають фізичних страждань тваринам, тяжко морально травмують оточуючих і негативно впливають на правопорушників, які в разі відсутності належного правового реагування з боку держави і відповідної осудної реакції суспільства остаточно переконуються в допустимості такої поведінки і надалі вчиняють більш тяжкі, переважно насильницькі злочини. Проте наявність у кримінальному законі відповідної норми хоча і є важливим етапом у системі засобів протидії жорстокому поводженню з тваринами, однак реалізація відповідальності за вказані дії можлива лише через застосування криміналістичних засобів і методів у порядку, передбаченому кримінально-процесуальним законодавством.

У низці зарубіжних держав на даний момент розроблена досить ефективна методика розслідування багатьох видів злочину, в тому числі і жорстокого поводження з тваринами. Для розроблення ефективної методики, на нашу думку, необхідно дослідити та проаналізувати зарубіжний досвід розслідування даного виду злочину. Даний аналіз дасть можливість виокремити позитивні сторони процесу розкриття жорстокого поводження з тваринами в іноземних державах та впровадити їх певні особливості в окрему методику, яка надалі слугуватиме орієнтиром для органів досудового розслідування.

Постановка завдання. Метою статті є вивчення міжнародного досвіду розслідування жорстокого поводження з тваринами та формування напрямів його запровадження у вітчизняну практику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З позиції міжнародно-правового регулювання питання забезпечення добробуту тварин та їх захисту від жорстокого поводження розкриваються у монографії Н.І. Зубченко [1]. Кримінально-правові та кримінологічні аспекти захисту тварин

від жорстокого поводження досліджували І.А. Головка [2], О.О. Шуміло [3]. Серед робіт, в яких розглядалися окремі криміналістичні аспекти даної тематики, можна назвати лише монографію російської вченої В.М. Кітаєвої [4]. Проте в контексті аналізу міжнародного досвіду розслідування жорстокого поводження з тваринами дане питання не розглядалось науковцями.

Результати дослідження. В більшості розвинених країн жорстоке поводження з тваринами вже давно вважається тяжким злочином, а осіб, які вчиняють такі дії, відносять до небезпечних злочинців. Для прикладу, американська психіатрична асоціація класифікує жорстокість щодо тварин як один з показників розладу поведінки – повторювану та стійку модель поведінки, в якій порушуються основні права інших людей або основні соціальні норми або правила суспільства [5].

Тому важливо розуміти, як розслідувати ці злочини і як співпрацювати з громадами, щоб подолати такі злочини.

Наприклад, Федеральне Бюро Розслідувань (далі ФБР) нині класифікує насильство щодо тварин як серйозний злочин, оскільки їм відомо, що у Сполучених Штатах Америки (далі США) половина тих, хто чинить насильство над людьми, починають з насильства над тваринами. І дуже часто серійні вбивці починають з насильства над тваринами [6].

Отже, це має вирішальне значення – розслідувати злочини проти жорстокого поводження з тваринами правильно від самого початку, щоб мати змогу запобігти іншим злочинам. Для того щоб показати зв'язок між жорстоким поводженням з тваринами і злочинами проти людей, візьмо статистичні дані з різних за рівнем розвитку країн. Наприклад, у Південній Африці 63% правопорушників починали з жорстокого поводження з дітьми, і 70% тих, хто чинив насильство проти тварин у Сполучених Штатах Америки, вчинили потім інші злочини [6].

У 35% випадків під час розслідування справ, пов'язаних із собачими боями, поліція знаходить наркотики і зброю. Наприклад, в Україні є від тисячі до 11 000 собак для боїв. І один собако-боєць заробляє 50 тис. доларів за бій. Таким чином, собачі бої – це організована злочинність, отже, і жорстоке поводження з тваринами є також організованим [6].

У випадку з собачими боями більшість країн зараз адаптує законодавство, щоб це стало частиною кримінальних правопорушень. В Україні ж зі змінами, які були внесені до ст. 299 Кримінального кодексу України, а саме доповнення диспозиції статті таким пунктом, як «нацькування тварин одна на одну чи інших тварин», що включає в себе собачі бої, фактично визнано кримінально каранним [7].

В більшості країн Європи поліція розслідує випадки жорстокого поводження з тваринами так само, як дорожньо-транспортні пригоди, злочини проти людей, злочини, пов'язані з наркотиками, тощо. У Великій Британії, як повідомляють громадські організації, торік було 1 500 таких випадків правопорушень, які призвели до судових переслідувань [6].

Тривалий час розслідування злочинів проти тварин зводились до порад, як краще турбуватись про тварин, а не до судових переслідувань. Проте з плином часу даний процес переріс у досконало розроблену систему.

Одним із найбільш прогресивних законодавств у частині захисту тварин є американське. У кожному американському місті діє Програма нагляду за тваринами. У ній обов'язково прописані такі пункти, як відлов безпритульних тварин, діяльність притулків, стерилізація, ліцензування та права власності на чотирилапого, інформування населення, виховання домашніх тварин і пошук втрачених, ціна за продаж, відповідальність за жорстоке поводження [8].

Закон про захист братів менших під назвою "The Animal Welfare Act" ухвалили у США ще 1966 року, проте з часом в документ внесли численні правки. Окремо в законі прописані пункти про проведення дослідів над тваринами, їх перевезення та утримання в притулках. Зокрема, бездомного пса або kota притулки зобов'язані тримати у себе не менше 5 днів, поки не буде знайдений законний власник або ж з'явиться право на продаж тварини [8].

«Положення про жорстоке поводження з тваринами» діють в окрузі Колумбія і 42-х штатах Америки. У законодавстві кожного з них є свої тонкощі. Приміром, у Флориді й Айові за катування тварин змусять пройти лікування у психіатра. Штрафи за жорстоке поводження становлять 400–150 000 доларів».

Практично скрізь у США передбачений тюремний термін покарання – від 90 днів до 10 років [8].

Суворість покарання залежить від того, було це ігнорування, недбалість чи ж умисне жорстоке поводження, з катуваннями та обтяжливими обставинами. У законах деяких штатів окремо виписані всі види знущань над тваринами, зокрема, якщо залишили на морозі або під палючим

сонцем, побої, удари батогом, каліцтво. У Чикаго, наприклад, заборонено давати собакам алкоголь, в Зайоні – примушувати чотирилапих палити сигарети [8].

Законодавча база не зводиться тільки до покарання за злочини. Вона допомагає, якщо тварина загубилася, або ж її вкрали. Обов'язкове ліцензування дозволяє простежити зв'язок будь-якої тварини з господарем. Без ліцензії вона не може жити серед людей, в іншому разі власник ризикує отримати штраф – мінімум \$50. За виконанням законів про захист тварин стежать правоохоронці [8].

Таким чином, у США, щоб завести домашнього улюбленця, необхідно пройти низку процедур, а саме: на тварину потрібно отримати паспорт, ліцензію, карту щеплень і спеціальний медальйон з даними, що кріпиться нашийник. Кожна домашня тварина обов'язково підлягає реєстрації. Реєстрація домашніх тварин є юридичною вимогою відповідно до Закону про домашніх тварин 1994 року. Особа може бути оштрафована за невиконання такої вимоги. Кожна собака і кішка віком від трьох місяців і старше повинні бути зареєстровані у місцевій раді. Такі реєстрації повинні оновлюватись до 10 квітня кожного року [9].

Щоб зареєструвати свою кішку або собаку, необхідно звернутися до місцевої ради. Більшість рад мають інструкції на своєму веб-сайті про те, як зареєструвати домашню тварину [9].

Така система електронної реєстрації, на нашу думку, є досить доцільною, оскільки допомагає відслідковувати всю інформацію як про саму тварину, так і про її власника. В Україні поки що відбувається тільки обговорення проекту з реєстрації тварин в електронній базі даних, яка є частиною Європейського об'єднання баз даних. Саме тому вважаємо за доцільне на законодавчому рівні прописати обов'язок кожного реєструвати свою домашню тварину та створити при кожній місцевій адміністрації відділ, який займатиметься веденням такого електронного реєстру.

Окрім того, в США останнім часом досить поширеною стала процедура мікрочіпування домашніх тварин, яку надалі планують затвердити як обов'язкову процедуру для всіх власників тварин. Мікрочіп являє собою крихітний комп'ютерний чіп розміром з рисове зерно, в якому запрограмований ідентифікаційний номер. Мікрочіп інертний, не має батареї, не використовує енергії і працює протягом всього життя тварини. Його вводять під шкіру тварини між лопатками (або в потиличні зв'язки для коней), що є простою процедурою, яка не викликає побічних ефектів. Щоб ідентифікувати тварину, сканер, який зчитує номери мікрочіпів, передається на шкіру тварини. Скановане число може бути перевірено у реєстрі, який містить відомості про володільця тварини. Тільки спеціально зареєстровані ветеринари або уповноважені спеціалісти, які пройшли необхідну підготовку, можуть імплантувати такі мікрочіпи. В деяких штатах міські органи влади разом із реєстрацією тварини вимагають також її обов'язкове чіпування [10].

На нашу думку, введення такої процедури в Україні значно б полегшило роботу правоохоронних органів під час розслідування та пошуку осіб, причетних до вчинення жорстокого поводження з тваринами, оскільки інформація, яку зчитують із такого чипу, містить в собі дані про власника тварини, місце його проживання. Окрім того, обов'язкове мікрочіпування спонукатиме власників тварин на більш відповідальне ставлення до свого домашнього улюбленця та надалі сприятиме запобіганню вчинення жорстокого поводження.

За безпекою вуличних та домашніх тварин в США стежить екологічна поліція. Окрім того, ФБР запустив систему відстеження в рамках Національної системи звітування про інциденти (далі – NIBRS). Це полегшує роботу правоохоронцям та захисникам тварин відслідковувати випадки жорстокості по відношенню до тварин по всій країні [11].

ФБР об'єднався з Національною асоціацією шерифів, а також з Інститутом добробуту тварин, щоб відстежувати та зареєструвати ці випадки в рамках Національної системи інформування про інциденти, яка є збіркою ФБР національної статистики злочинів. Виокремлення жорстокого поводження з тваринами в окрему групу пояснюється тим, що зараз жорстокість по відношенню до тварин має свою категорію в NIBRS, що дозволяє неймовірно легко знайти та відстежити ці випадки. У минулому випадки жорстокого поводження з тваринами були викинуті в папку «інші злочини», що означало, що вбивство собаки знаходилося в тій же категорії, що і куріння у не відведених для цього місцях. Саме тому поділ цих злочинів був важливим, оскільки вони чітко перебувають у різних масштабах [11].

В Україні аналогом такої системи можна вважати Єдиний реєстр досудових розслідувань, який являється автоматизованою системою електронної бази даних, відповідно до якої здійснюється збирання, зберігання, захист, облік, пошук, узагальнення даних про кримінальні правопорушення та хід досудового розслідування у кримінальних провадженнях.

Окрім того, ФБР вважає жорстоке поводження з тваринами найвищим злочином. Американські дослідження (та дослідження в інших країнах) показують, що від 63 до 70 відсотків

осіб, засуджених за насильницькі злочини, почали свою злочинну кар'єру з актів жорстокості щодо тварин. У доповіді від 2015 року, проведеної гуманітарною асоціацією штату Нью-Йорк, д-р Гарольд Ховель заявив, що «серійні вбивці тісно пов'язані з випадками жорстокості щодо тварин» [11].

Як уже зазначалось раніше, ФБР співпрацює із Національною асоціацією шерифів, яка займається службою в офісі шерифа та його філій через освіту та навчання правоохоронних органів, а також через надання загальних інформаційних ресурсів правоохоронним органам. Національна асоціація шерифів представляє тисячі шерифів, депутатів та інших правоохоронних органів, фахівців з громадської безпеки та зацікавлених громадян по всій країні [12].

Окрім того, правоохоронні органи США під час розслідування жорстокого поводження з тваринами досить тісно співпрацюють із громадськими об'єднаннями та зоозахисними організаціями. При кожній такій зоозахисній організації діють «гуманні слідчі», які проводять розслідування, мають право вилучати тварину у власника, збирають докази жорстокого поводження з тваринами та надалі передають ці матеріали правоохоронним органам або ж безпосередньо в суд.

Для прикладу, в штаті Техас створено Товариство запобігання жорстокості щодо тварин Техасу. В даній організації діє підрозділ з розслідування жорстокого поводження з тваринами, який включає в себе шість «гуманних слідчих». За даними статистики, «гуманні слідчі» реагують на більш ніж 3 000 випадків жорстокості щороку в Техасі, з яких менше 20 (менше одного відсотка) переслідуються з цивільними обвинуваченнями. Баланс розслідувань жорстокості вирішується шляхом постійної процедури освіти та кваліфікації таких слідчих. Отримуючи в середньому 3 000–5 000 дзвінків на рік від людей, які бачили або знали про випадки жорстокого поводження з тваринами, відділ розслідування жорстокого поводження з тваринами щороку рятує близько 3 000 тварин, що зазнали лиха, у різних округах Техасу [13].

Так, особа, яка виявила жорстоке поводження з твариною, звертається до таких «гуманних слідчих» безпосередньо або телефонує за спеціально визначеним номером для виклику, чи через спеціально створений сайт в мережі Інтернет, де заповнює анкету визначеної форми. Окрім того, якщо у особи наявні докази жорстокого поводження з твариною, вона також може подати і їх. Після цього «гуманні слідчі» безпосередньо виїжджають для перевірки наявності порушень закону та зібрання необхідних доказів.

На нашу думку, наявність таких організацій в кожній з областей України, широка співпраця між поліцією та зоозахисними організаціями, а також наділення їх можливостями збирати докази жорстокого поводження з тваринами, які надалі передавались би у правоохоронні органи, значною мірою сприяло б швидкому розслідуванню вказаних злочинів та пошуку винних осіб.

У Великій Британії ситуація подібна. Там діє система запобігання злочинам проти тварин за допомогою громадських організацій, які співпрацюють з поліцією, і громадські організації розуміють, як важливо помічати в громадах злочини проти тварин. Уряд Великої Британії нещодавно змінив цілу низку політик, оскільки вони розуміють, наскільки важливо політично впливати на те, що турбує людей. Тому поліція у Великій Британії працює з громадами, які теж хочуть співпрацювати.

За даними статистики Великої Британії, торік було зафіксовано мільйон повідомлень про жорстоке поводження з тваринами. Частина стосувалась того, що люди не знали, що вони повинні турбуватися про тварин, давати їм воду, притулок, їжу, соціалізувати їх. З них півтори тисячі правопорушників було засуджено, зі ста випадків у Великій Британії 80 розслідуються і успішно доходять до судів. Дуже поширеною практикою для таких правопорушників є застосування покарання у вигляді певного обмеження або заборони надалі утримувати домашніх тварин [6].

У Великій Британії максимальний термін ув'язнення за жорстоке поводження з тваринами 6 місяців, це один з найбільш лояльних термінів у Європі. Для порівняння, в Ірландії порушника можуть ув'язнити на 5 років, у Німеччині – на 3 роки, у Франції – на 2 роки, у Сполучених Штатах – від 3 до 5 років за кожну тварину. У Великій Британії зараз йде робота над змінами законодавства в бік збільшення цього терміну – з 6-ти місяців до 5 років. За даними статистики, більшість правопорушників просто отримують заборону на утримання тварин. В середньому за більш тяжкі випадки жорстокого поводження з тваринами винну особу позбавляють волі на три з половиною місяці [6].

Так, у Великобританії та Австралії досить відомою зоозахисною організацією є Королівське товариство захисту тварин (далі – RSPCA), яке існує за кошти суспільних пожертвувань. На національному рівні в цій організації працює понад 100 інспекторів по всій країні. Кожен рік вони беруть на себе складну задачу, відповідаючи на приблизно 50 000 повідомлень про жорстоке поводження з твариною [14].

Інспектори Королівського товариства захисту тварин призначаються відповідно до загальнодержавних і територіальних законів з охорони тварин. Цей закон наділяє інспекторів різними повноваженнями розслідувати випадки жорстокого поводження з тваринами за умов дотримання закону «Про захист тварин» [14]. Ці повноваження схожі з тими, які надано співробітникам поліції, проте дещо вужчі в частині збирання доказової інформації.

Коли інспектори RSPCA мають підстави вважати, що було скоєно злочин, вони готують матеріали справи, що містять такі докази, як свідчення свідків, фотографії, ветеринарні або інші поради експертів [15].

У ході розслідування жорстокого поводження з тваринами інспектори мають право: вилучати тварин; вилучати речові докази, що вказують на вчинення жорстокого поводження з тваринами; видавати рекомендації, повідомляти про необхідність забезпечення благополуччя тварин; видавати штрафні санкції на місці; ініціювати судове переслідування відповідно до законодавства про захист тварин [14]. Проте, хоча інспектори наділені цими повноваженнями, здебільшого вони прагнуть розв'язати проблему захисту тварин через навчання та консультації. Примусові заходи, такі як вилучення тварин і порушення кримінального переслідування, призначені для серйозних випадків жорстокого поводження з тваринами [14].

Висновки. Таким чином, методика розслідування жорстокого поводження з тваринами в більшості європейських країн та США є досить прогресивною та дієвою порівняно із Україною. На нашу думку, в нашій державі необхідно зробити такі кроки:

1. Розробити дієву систему взаємодії правоохоронних органів із громадськими об'єднаннями та зоозахисними організаціями. Зокрема, відомою міжнародною зоозахисною організацією є Всесвітнє товариство із захисту тварин, яке діє в більш ніж 150 країнах світу. Серед вітчизняних можна виділити Асоціацію зоозахисних організацій України, яка об'єднує зоозахисні організації в більшості областей. Організація єдиної системи взаємодії поліції із такими громадськими об'єднаннями значною мірою сприятиме розслідуванню випадків жорстокого поводження з тваринами та запобіганню і попередженню їх в майбутньому.

2. Запровадити обов'язок кожного власника домашньої тварини реєструвати його в місцевому органі влади. Даний реєстр повинен містити дані про породу та вік тварини, загальні відомості про стан здоров'я тварини на момент реєстрації та короткі анкетні дані та місце проживання власника. Вказані відомості надалі можуть бути витребувані правоохоронними органами під час розслідування жорстокого поводження з тваринами.

3. Оскільки розслідування жорстокого поводження з тваринами потребує спеціальних знань та навичок, важливим є запровадження постійної системи навчання, зокрема, тих працівників поліції, які безпосередньо займатимуться розслідуванням такого виду злочину. Зокрема, необхідно ввести в програму підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів спеціальні навчальні дисципліни. Також необхідно створити базу спеціалістів, які надаватимуть консультації з питань, які виникатимуть в процесі розслідування жорстокого поводження з тваринами. Окрім цього, оскільки на огляд місяця події виїжджають слідчий та інспектор-криміналіст, який володіє спеціальними знаннями, вважаємо за доцільне ввести в програму навчання експертів-криміналістів у вищих навчальних закладах спеціальну дисципліну, яка, зокрема, міститиме в собі загальну програму зоології та анатомії хребетних тварин, а також спеціалізовану, яка навчатиме процедури вилучення трупів тварин, їх слідів та інших біологічних матеріалів, що належать тваринам, та порядку проведення судово-ветеринарної експертизи.

Список використаних джерел:

1. Зубченко Н.І. Міжнародно-правове співробітництво держав у сфері забезпечення добробуту тварин та їх захисту від жорстокого поводження : монографія ; під наук. ред. Т.Р. Короткого. Одеса : Фенікс, 2016. 284 с.

2. Головка І.А. Кримінальна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.08 ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2010. 20 с.

3. Шуміло О.О. Кримінологічна характеристика та запобігання жорстокому поводженню з тваринами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 ; кер. роботи В.В. Голіна ; Клас. прив. ун.-т. Запоріжжя, 2016. 20 с.

4. Китаева В.Н. Животные и преступления: уголовно-правовое и криминалистическое исследование. Иркутск : Изд-во БГУЭП, 2010. 284 с.

5. Animal cruelty isn't childish or funny, it could be a sign of mental illness, say experts вебсайт. URL: <https://www.thenewsminute.com/article/animal-cruelty-isnt-childish-or-funny-it-could-be-sign-mental-illness-say-experts-46037> (дата звернення: 22.03.2019).

6. Дуже часто серійні вбивці починають з насильства над тваринами. *Британський поліцейський*: вебсайт. URL: <https://hromadske.radio/podcasts/rankova-hvylyu/duzhe-chasto-seriyini-vbyvcipochynayut-z-nasylstva-nad-tvarynamy-brytanskyu-policeyskyu> (дата звернення: 22.03.2019).
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 22.03.2019).
8. Ігор Мізрах: Прогресивне законодавство США у сфері захисту тварин: вебсайт. URL: <http://vse.media/igor-mizrah-progresivne-zakonodavstvo-ssha-u-sferi-zahistu-tvarin/> (дата звернення: 24.03.2019).
9. Dog and cat registration. Victoria State Government: веб-сайт. URL: <http://agriculture.vic.gov.au/pets/registration-legislation-and-permits/dog-and-cat-registration> (дата звернення: 24.03.2019).
10. Microchipping of dogs, cats and horses. Victoria State Government: веб-сайт. URL: <http://agriculture.vic.gov.au/pets/registration-legislation-and-permits/microchipping-of-dogs-cats-and-horses> (дата звернення: 24.03.2019).
11. Офіційний представник: ФБР активно стежить за випадками жорстокого поводження з тваринами в США: веб-сайт. URL: <https://uk.myhappypetshop.com/21432-its-official-fbi-actively-tracking-animal-cruelty-cases-across-u-s> (дата звернення: 22.03.2019).
12. National Incident-Based Reporting System. Wikipedia: веб-сайт. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/National_Incident-Based_Reporting_System (дата звернення: 25.03.2019).
13. Animal cruelty investigations. SPCA of Texas: веб-сайт. URL: <https://www.sPCA.org/page.aspx?pid=309> (дата звернення: 21.03.2019).
14. Animal Cruelty. RSPCA: веб-сайт. URL: <https://www.rspca.org.au/what-we-do/preventing-animal-cruelty> (дата звернення: 25.03.2019).
15. Investigating animal cruelty. RSPCA: веб-сайт. URL: <https://www.rspca.org.uk/whatwedo/endcruelty/investigatingcruelty> (дата звернення: 22.03.2019).

УДК 343.13

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.1-1.39>

СОПРОНЮК О.А.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЯК ПІДСТАВА ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У статті досліджуються проблемні питання щодо визначення та характеристики кримінального процесуального правопорушення, вчинення якого тягне за собою накладення передбачених законом кримінально-процесуальних санкцій. Аналізуються дефініції та наукові бачення, запропоновані вітчизняними та зарубіжними вченими з означеної проблеми.

Відстоюється думка, що санкції у кримінальному провадженні можна поділити на два основних види: суто кримінально-процесуальні санкції (які передбачені лише Кримінальним процесуальним кодексом України); кримінально-процесуальні санкції за вчинення кримінально-процесуальних правопорушень, які передбачені КПК, однак утворюють собою склад адміністративного проступку чи злочину. Доводиться, що кримінальний процес виконує не лише забезпечувальну роль щодо реалізації цих норм, але й виступає передумовою закріплення у Кримінальному кодексі чи Кодексі України про адміністративні правопорушення певних процесуальних правопорушень, оскільки вони характеризуються підвищеною суспільною небезпекою та не можуть бути врегульовані лише кримінально-процесуальними санкціями.

Отже, головним критерієм для їх розмежування має бути ступінь суспільної небезпеки чи шкідливості кримінальних правопорушень.